

En betraktelse över begreppet bakfoten

Det tycks råda osäkerhet bland ortoped-der och fotkirurger om vad som egentligen avses med begreppet "bakfoten". Medicinska och allmänna lexika ger härvidlag ingen säker vägledning.

NÄR SVENSKA FOTLEDSREGISTRET 2008 beslöt att inkludera ett frågeformulär, där patienterna värderade sin smärta och funktion i fotleden före och efter ett ingrepp (PROM), bestämde vi att översätta och adaptera det frågeformulär som baseras på Oxford 12 för höftleder och som använts för uppföljning av fotleds-protoser i det Nya Zeeländska artroplastikregistret. (Hosman et al Acta Orthop 2007; 78: 584-591). Man hade dock i Nya Zeeland inte namngivit scoren vilket vi tyckte borde ske.

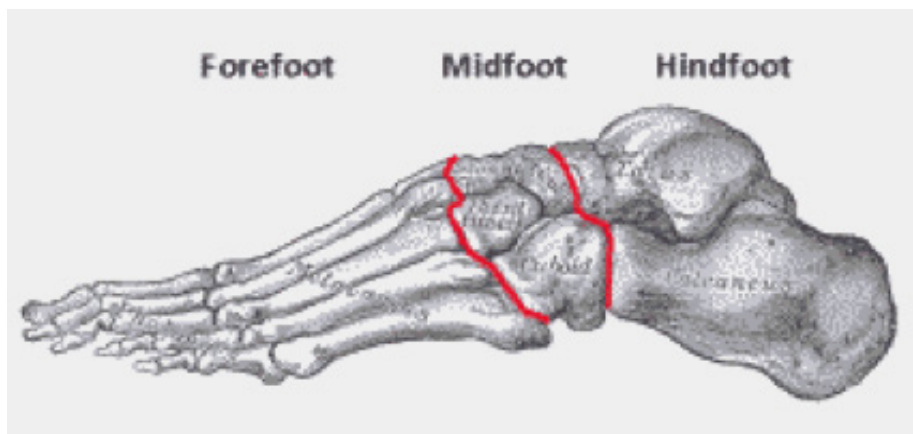
Vårt första förslag var FAQ (Foot and Ankle Questionnaire) men det namnet avfärdades relativt omgående då det är den gängse beteckningen för "Frequently Asked Questions". Nästa förslag blev HFQ (Hind Foot Questionnaire), men när vi startade ett samarbetsprojekt med irländska kolleger uppstod för min del frågan om "hindfoot" verkligen inkluderade "the ankle". Jag inledde en diskussion med framstående irländska och engelska fotkirurger för vilka svaret inte heller var självklart. Vi kom till slut fram till att fotleden inte räknas till bakfoten.

Att foten indelas i fotrot (tarsus), mellanfot (metatarsus) och tår (phalanges el. digiti pedis) torde inte det inte råda några delade meningar om, men när det gäller fotroten uppstår ett problem; av de 7 ben som tillhör fotroten (tarsus) räknas bara talus och calcaneus till bakfoten. Slutsatsen måste då bli att eftersom fotleden inte räknas till tarsus, räknas den inte heller "bakfoten".

Att så är fallet torde vid närmare eftertanke också framgå av titeln på så gott som alla fotkirurgiska tidskrifter och även av namnet på många av de scorer som används inom fotkirurgin. Om fotleden skulle ingå i begreppen fot och hindfoot skulle ju inte Ankle (eller Sprunggelenk och Tobillo) behöva skrivas ut.

Här nedan några exempel på tidskrifter:

- Foot and Ankle International
- Foot and Ankle Clinics
- Foot and Ankle Surgery

- Journal of Foot and Ankle Surgery
- Am. Journal of Foot and Ankle Surgery
- Journal of Foot and Ankle Research
- Fuss und Sprunggelenk
- Revista del Pied and Tobillo

Scorer

- Foot and Ankle Ability Measure (FAAM)
- The Foot and Ankle Outcome Score (FAOS)
- The American Orthopaedic Foot and Ankle Society (AOFAS)
- Visual Analogue Scale- Foot and Ankle (VAS-FA)

SEFAS

Det slutliga namnet på Fotledsregistrets PROM – instrument fastställdes till SEFAS (Self-reported Foot and Ankle Score) vilket visat sig vara ett adekvat och lätt-googlat namn. SEFAS finns tillgängligt på svenska, engelska och tyska men för närvarande är bara den svenska och tyska varianten validerad.

I SFS:s lathund – som reviderades 2015-2016 och som kan hittas på sällskaps-ets hemsida – finns fotledsartrodes upptagen under rubriken "Bakfotskirurgi", vilket som sagt visar att det råder oklarheter om vad som avses med begreppet bakfot. Artrodes och andra åtgärder i fotleden borde enligt min mening stå under en egen rubrik.

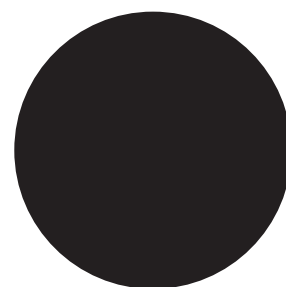
Sammanfattningsvis talar allt för att fotleden inte skall räknas till bakfoten. Bakfotskirurgi omfattar sålunda (endast) ingrepp i de subtalära lederna samt skelettära ingrepp på talus och calcaneus.

Ingrepp som omfattar Choparts led bör dock räknas som bakfotskirurgi och analogt bör ingrepp omfattande Lisfranc led räknas som mellanfotskirurgi, vilket också listas korrekt i SFS's lathund

Fotnot

Enligt svenska akademins ordbok (SAOB) avser begreppet "bakfot" fot å bakre extremitet (hos fyrfota djur) Jfr t. Hinterfuss och eng. hindfoot! "Att ha fått något om bakfoten ursprungligen tycks ha inneburit att en häst eller annat husdjur snärjt in sig t.ex. i tjudret och sålunda blivit redlöst".

Här saknas bild på Åke.

Åke Carlsson
Registerhållare, Fotledsregistret
carin.carlsson@gmail.com